

Hiika Faatiha Beekuf-kutaa 1

Description

Suuratu Al-Faatihaan “Faatiha” jedhamte tan moggaafamteef Qur’aanni waan ittiin banamuufi. Suuraa tana ilaalchisee Aalimman akki jedhan “Hiika Qur’aanaa tawhiida, Ahkaama (murtiwwaan), mindaa, daandii ilmaan Aadam fi kan biroo ilaalchise tan of keessatti cuunfite qabatteedha. Kanaafi, Ummul Qur’aan (Haadho Qur’aana)” jedhamte tan moggaafamteef.

[\[1\]](#)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Bismi-llahi-rrahmaani-rrahiim

Maqaa Rabbii Rahman, Rahiim ta’meetin [jalqaba]

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

Alhamdu lillahi Rabbil aalamiin

Faaruun hundi kan Rabbii Gooftaa Aalamaati.

الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Arrahmaani-rrahiim

Ar-Rahmaan, Ar-Rahiim

مَلِكِ يَوْمِ الدِّينِ

Maaliki yawmi-ddiin

Abbaa (Mootii) Guyyaa Murtii

Jecha **Rabb** jedhu keessa amaloota sadiitu jira. Isaaniis, Al-Khalqu (Uumu), Al-Mulk (Mootummaa) fi Al-tadbiir (dhimmi hundaa gaggaragalchuu, sirreessu fi too'achuu). Rabbiin wanta hundaa uuma, Inni Mootii wantoota hundaati; dhimma hundaa Kan sirreessu, bakka isaa maluu kan kaa'uu fi too'atudha. [5]

Jechi lammataa immoo **Al-Aalamiin**-hikni isaa wantoonni Rabbiin ala jiran hundi Aalamiin jedhamu. Jecha biraatin, addunyaa tanaa fi Aakhiratti wantoonni Rabbiin uume hundi Aalamiin jedhamu.

Uumamtoonni hundi maaliif Aalamiin jedhamanii?

Sababni isaas, gara Khaaliqa (Uumaa) isaanii akeeku (alama). Uumamtoota hunda keessa mallattoo gara Khaaliqa agarsiisutu jira. Dandeetti Isaa, Ogummaa Isaa, Rahmata Isaa, Jabeenya Isaa, fi kanneen biroo mallattoo akeekutu jira. Mee fakkeenyaaf, dachii fi samii, aduu, ji'aa fi urjiwwan ilaali. Gara maalii akeeku? Uuman (Khaaliqni) jiraachu fi Dandeetti Isaa agarsiisu. Roobaa ilaali. Gara rahmata Isaa akeeka.

Yommuu salaata keessa dhaabbattu, qananii Rabbii yaadachuun "Alhamdu lillahi Rabbil aalamiin" jedhi mee maaltu sitti dhagahamaa?

Maaliki yawmi-ddiin-Abbaa (Mootii) Guyyaa Murtii

Yawm-Guyyaa

Asitti **ad-diin** jechuun herreegu, mindeessu ykn adabuudha. Kana jechuun, Rabbiin (subhaanahu wa ta'ala) mootii guyyaa kanaati; uumamtoota kan itti herreegu, mindeessu fi adabuudha. Guyyaa kana Rabbiin ala eenyullee mootii ta'uu hin danda'uu, namni guyyaa kana aangoos ta'i qabeenyas hin qabu. Ad-diin hiika lama qaba. tokko akkuma aaya tana keessatti ka'ee hiika herreegu, mindeessu fi adabuu fudhata. Yeroo biraa immoo hiika hojii ykn amanti fudhata. Akkuma aaya tana keessatti "Isinifis amanti keessantu jira, Anaafis amanti kiyya jira." Suuratu al-kaafiruun 109:6 Namni amanti tokko yoo hordofe hojii hojjachuu qabaa miti ree?

Gaafii: Osoo gaafataan akkana jedhe, "Rabbiin Mootii Guyyaa Qiyaamaa fi kan addunyaati mitii?" Eetii! Rabbiin Mootii Guyyaa Qiyaamati fi kan addunyaati. Garuu mootummaan, aangoo fi Taaytan Rabbii ifa kan bahu Guyyaa Qiyaamati. Dabalataanis, Guyyaa kana Rabbiin ala wanti ykn namni mootummaa ykn aangoo wayitu qabu hin jiru. Rabbiin subhaanahu wa ta'ala Guyyaa Kana akkana jedha, "Har'a mootummaan kan eenyuti?" (Ghaafir 40:16). Eenyullee deebii kan deebisu hin jiru. Ergasi Rabbiin ni jedha, "Kan Rabbii Tokkicha [waa] hunda Injifataa ta'ee." (Ghaafir 40:16).

Addunyaa tana keessatti mootonni garagaraa ni mul'atu. Inuma isaan malee mootiin akka hin jirre godhanii yaadu. [6] Garuu guyyaa Qiyaamaa kijibni isaanii kuni ifa baha. Mootummoonni duniya mootummaan isaanii ni cita. Guyyaa kana mootiinis, gabris fi namni kamiyyuu Mootii Haqaa kan ta'ee Rabbiin fuundurratti mataa gonbise dhaabbata.

يَوْمَئِذٍ يَتَّبِعُونَ الدَّاعِيَ لَا عِوَجَ لَهُ، وَخَشَعَتِ الْأَصْوَاتُ لِلرَّحْمَنِ
فَلَا تَسْمَعُ إِلَّا هَمْسًا ﴿١٠٨﴾

â€œGuyyaa san waamaa (lallabaa) hordofuu. Asii fi achi irraa dabuun isaaniif hin jiru. Sagaleen hunduu Rahmaaniif gadi jetti. Shokoksaa malee homaa hin dhageessu.â€• Suuratu Xaahaa 20:108

وَعَنَتِ الْوُجُوهُ لِلْحَيِّ الْقَيُّومِ وَقَدْ خَابَ مَنْ حَمَلَ ظُلْمًا ﴿١١١﴾

â€œ[Guyyaa san] fuulli [hundi]Rabbii Al-Hayyul Qayyum taâ€™eef gadi jetti. Dhugumatti namni zulmii (miidhaa, cunqursaa, shirkii) baadhate hoongaâ€™e.â€• Suuraatu Xaahaa 20:111

Kanaafu Guyyaan Qiyaamaa Guyyaa salphaa fi laafaa miti. Guyyaa ilmaan namaa sodaa fi naasun itti guuttamaniidha. Guyyaa onneen sodaa irraa kan kaâ€™e kokkee geessudha. Guyyaa samiin itti dhodhootu fi urjiwwan itti harcaâ€™aniidha. Rabbiin (subhaanahu wa taâ€™aala) ni jedha:

ÛŠÛŽØ³Û;â€•Û”ÛŽÛ,,Û•Û^Û†ÛŽÛfÛŽ Õ¹ÛŽÛ†Û•Û±Û,,Ø³Û•ÛŽØ§Ø¹ÛŽØ©Û•
Ø£ÛŽÛŠÛ•ÛŽØ§Û†ÛŽ Û Û•Ø±Û;Ø³ÛŽÛ%Û°Û†ÛŽØ§Û– Û,Û•Û,,Û; Ø¥Û•Û†Û•ÛŽÛ
ÛŽØ§ Ø¹Û•Û,,Û;Û Û•Û†ÛŽØ§ Ø¹Û•Û†Û–ÛŽ Õ±ÛŽÛ•Û•ÛŠÛ– Û,,ÛŽØ§ ÛŠÛ•
Ø–ÛŽÛ,,Û•Û•ÛŠÛ†ÛŽØ§ Û,,Û•Û•ÛŽÛ,Û;ØªÛ•Û†ÛŽØ§Û“ Ø¥Û•Û,,Û•ÛŽØ§ Û†Û•
Û^ÛŽÛŠ Õ«ÛŽÛ,Û•Û,,ÛŽØªÛ; Û•Û•ÛŠ Û±Û,,Ø³Û•ÛŽÛ ÛŽÛ°Û•ÛŽÛ°ØªÛ•
Û^ÛŽÛ±Û,,Û;Ø£ÛŽÛ±Û;Ø¶Û•ÛŠ Û,,ÛŽØ§ ØªÛŽØ£Û;ØªÛ•ÛŠÛfÛ•Û Û; Ø¥Û•
Û,,Û•ÛŽØ§ Ø”ÛŽØ°Û;ØªÛŽØ©Û–Û– ÛŠÛŽØ³Û;â€•Û”ÛŽÛ,,Û•Û^Û†ÛŽÛfÛŽ
ÛfÛŽØ£ÛŽÛ†Û•ÛŽÛfÛŽ ÕÛŽÛ•Û•ÛŠÛ•Ûœ Ø¹ÛŽÛ†Û;Û†ÛŽØ§Û– Û,Û•Û,,Û; Ø¥Û•
Û†Û•ÛŽÛ ÛŽØ§ Ø¹Û•Û,,Û;Û Û•Û†ÛŽØ§ Ø¹Û•Û†Û–ÛŽ Û±Û,,Û,,Û•ÛŽÛ†Û•
Û^ÛŽÛ,,ÛŽÛ°ÛfÛ•Û†Û•ÛŽ Õ£ÛŽÛfÛ;Ø«ÛŽØ±ÛŽ Û±Û,,Û†Û•ÛŽØ§Ø³Û•Û,,ÛŽØ§
ÛŠÛŽØ¹Û;Û,,ÛŽÛ Û•Û^Û†ÛŽ

â€œWaaâ€™e Guyyaa Qiyaamaa ilaalchise yoom akka dhaabbattu (dhuftu) si gaafatu. Jedhi, â€œBeekumsi ishii Gooftaa kiyya bira qofa. Yeroo ishii ifa kan baasu Isa malee hin jiru. [Guyyaan Qiyaamaa] samii fi dachii keessatti ulfaatte. Ishiin (Guyyaan Qiyaama) tasa malee isinitti hin dhuftu.â€• Akka waan ati ishii sirritti beektu si gaafatu. â€œBeekumsi ishii Rabbiin bira qofa jira. Garuu irra hedduun namoota hin beekan.â€• Jedhi.â€• (Suuratu Al-Aâ€™maraaf 7:187)

Cuunfaa

â€¢Suuraa Faatiha xinxallii fi hubannaan dubbisuun salaata irraa miâ€™aa fi gammachuu akka argatan nama taasisa.

â€¢Alhamdulillah Rabbil aalamiin yommuu jettu â€œyaa Rabbii wanti ani qabu hundii qananii Ati narratti oolte; ani miskiina homaa hin qabne; qananii fi tola lakkoofsa hin qabneef galanni siif haa galuâ€™

• miira jedhu of keessatti fidi.

â€¢Mee hubadhu yommuu Rabbil aalamiin jettu! Kan si uume, dhimma kee kan tooâ€™atu, mootiin kee Rabbiin akka taâ€™e ni hubatta. Rabbiin dhiiste gara eenyu dheessita ree?

â€¢Ar-Rahmaani-rahiim yommuu jettu mee xinxalli! Rahmanni Rabbii balâ€™aa wantoota hundaa haguuge fi namni abdii irraa kutachuu kan hin qabneedha.

â€¢Ilmaan namaa hundi haqaa fi mindaa guutu kan argatan Guyyaa Murtiiti (Qiyaamati). Guyyaa kana ilma namaa jiddutti kan murteessu, kan badhaasu, kan adabu ilma namaa osoo hin taâ€™in Rabbii isaan uumedha.

â€¢Guyyaan Qiyaamaa Guyyaa cimaa fi ulfaataa waan taâ€™eef namni hojii gaarii hojjachuu fi hojii badaa irraa of qusachuun of qopheessu qaba.

Kitaabban wabii:

[\[1\]](#) Tafsiira Suuratu Al-Faatih-Al-Baqarah- fuula 3 ibn Useymiin

[\[2\]](#) Tafsiir ibn Kasiir-jildi-1-fuula 66-67 ibn Kasiir English Translation

[\[3\]](#) Tafsiir ibn Kasiir-jildi-1-fuula 70

[\[4\]](#) Tafsiira Suuratu Al-Faatih-Al-Baqarah- fuula 9

[\[5\]](#) Tafsiira Suuratu Al-Faatih-Al-Baqarah- fuula 10

[\[6\]](#) Tafsiira Suuratu Al-Faatih-Al-Baqarah- fuula 12

Date Created

September 30, 2017

Author

admin